

Delavska pravica

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

ŠTEV. 28

LJUBLJANA, DNE 8. JULIJA 1937

LETO X.

OB GROBU DR. ANTONA B. JEGLIČA

Nadškof dr. Anton Bonaventura Jeglič je umrl.

Umrli je velik mož, velik človek, velik cerkveni knez, velik Slovenec. Njegov lik je utisnil pečat vsemu življenju v zadnjih 40 letih pri nas. Njegova zunanja dela so velika, tako velika, da jih čas ne more zabrisati. Pričala bodo o njegovi izredni postavi, o njegovem izrednem značaju.

Dr. A. B. Jeglič je bil kot duhovnik in cerkveni knez po božji volji ves predan in ves vnet v službi svoje svete ideje. Bil je kakor velik talent, kakor od samega Vsevišnjega poslan božji umešnik na njivi Gospodovi, ves zaverovan v najvišje ideale svojega poklica in svojih visokih vzorov. Tako so ga prevzeli ti visoki vzori, tako poseben je bil v vsej svoji pojavi, da se je kakor Veliki Svečenik dvignil in uveljavil visoko nad vsakdanjimi ljudmi.

Prav zato je zmeraj vsak zdrav izvirek, vsak zdrav kulturni, socialni ali politični pojav v življenju svojega naroda že kar prvi hip prav razumel in prav pojmlil. Ni mu bilo mar, kje je začelo brsteti novo življenje! Vedno je bil vnet za vse dobro, kar bi moglo koristiti njegovemu narodu. Posebno tenkočutno je bilo njegovo uho za vse mlado in novo, ki se je pojavljalo med tako zvanimi nižjimi sloji.

Pokojni nadškof pa ni le vse novo in zdravo prav pojmoval, marveč je vsa taka stremljenja tudi vedno dejansko podpiral. S svojim družabnim položajem je pripomogel marsičemu dobremu in pravilnemu, da se je uveljavilo v življenjski borbi proti vsemu nasprotovanju. Vsako dobro stvar je podprl ne le moralno, z besedo in s svetom; njegovo bodrilno besedo je zmeraj spremljala, če mu je le bilo mogoče, tudi gmotna podpora.

Njegova duša je bila tako globoka, njegovo srce tako široko, da je zajelo vse. Bil je, kakor dr. Janez Ev. Krek, tako širok človek, da mu je bil ves slovenski narod v vsej svoji socialni in kulturni raznolikosti kakor en edini sin. Njegovo srce je bilo očetovsko. To vemo posebno mi, delavci, krščanski strokovničarji in mladi. Kako ljubeče nas je gladila njegova topla roka. Znal nas je o pravem času in prav pokarati, če ni bilo kaj prav, a tik za tem nam je že spet goreče kazal pot napredka in nas podpiral v težkih bojih in odločilnih trenutkih. Kako je veliki pokojnik vedno vsakomur vse naravnost povedal, kako ni zakril in zatajil niti ene svoje misli! Bil je vedno tako ves preprost, tako brez vsake taktike, in prav zato je tako osvojeval srca in bil tako prodoren in tako visoko nad vsemi. In kako se je v tej svoji preprosti naravnosti in očetovski ostrosti bal storiti še tako majhno krivico komurkoli! Če se mu je pozneje le malo zdelo, da kdaj morda le ni imel prav — vse je popravil, vse v dobro obrnil.

Vedno je bil čudovito svoboden, v vsaki svoji misli, v vsakem svojem dejanju tako samorasel, tako izvirno trden. Ni bil vezan nikoli na nikogar kot samo na svojega Boga in Njegovo zapoved, pa na svojo vest. Nikogar se ni bal.

Taka je bila duhovna postava živega nadškofa dr. A. B. Jegliča. Ne bi pa bila slika njegove osebnosti popolna in pravilna,

če bi temu ne dodali še posebej njegove iskrene in odkrite simpatije za pravično delavsko borbo in še prav posebno za naše kršč. soc. delavsko gibanje, za našo Jugoslovansko strokovno zvezo. Saj ji je bil prav on v težkih urah tako močan branik, da so omahnili v nemoč vsi, ki so jo krivično napadali in naskakovali. Kadar je bilo treba in je bila prilika, je prišel kar naravnost med nas in nam je govoril. Kako prepričevalne so bile njegove besede lanske leto na kongresu kršč. delavske mladine v Ljubljani, ko je sredi med delavsko množico trdno pribil: »Družabni red je res krivičen, zato sem rad prišel k Vam, da spoznam, kako se borite za njegovo izboljšanje. Ko se vrnete domov, premislite vse natančno, učite se in študirajte, da ne boste nevedneži in da boste nevednežem, ki so na napačni poti, znali pojasniti njihove zmote.« S kakšno gotovostjo je ugotavljal in pozival: »Spoznal sem, da je Vaša delavska organizacija Jugoslovanska strokovna zveza na edini pravi poti.«

Slava nesmrtnemu nadškofu dr. A. B. Jegliču! Ohranimo mu trajen hvaležen spomin!

Večen pokoj njegovi duši!

Poročila z občnega zbora JSZ

Naše borbe in naši uspehi

Poročal strokovni tajnik Peter Lombardo

V zadnji poslovni dobi našega strokovnega udejstvovanja smo bili priča velikim dogodkom. Vstajali so tisoči in tisoči tlačeni, svobode, kruha in pravice željni in se pogajali v borbe. Budila se je delavska zavest, da brez boja ni zmage.

JSZ je v teh borbah pokazala, da je na braniku delavskih pravic visoko aktivna in da je dorasla tudi največjim potrebam. Bodisi da je vodila borbo ali obrambo samostojno, ali s sodelovanjem drugih strokovnih organizacij, povsod je pokazala svojo zrelost in dokazala, da je res prava delavska strokovna organizacija. Zato danes smemo trditi, da brez JSZ ni mogoče misliti na kako večjo borbo delavstva. To priznanje smo končno prejeli tudi od nam idejno nasprotnih organizacij, ki so še pred nedavnim trdile, da JSZ ni pristna delavska organizacija.

Če pogledamo sadove našega dela na posameznih vejah in vejicah, se nam zdijo skromni. Če pa te sadove zberemo skupaj, so pa vendarle ogromni.

Ze nekaj let se je s strani strokovnih organizacij razmotiralo, kako preprečiti vedno bolj nevarne razmere

14.000 tekstilnega delavstva

v Sloveniji. Delavstvo je sicer čutilo, da ne bo moglo vzdržati pod težo razmer, vendar se ni dovolj zavedalo, da je za take velike akcije treba temeljitih priprav, brez katerih ni mogoče računati na uspešen zaključek tako velikega mezdne gibanja. Znani so nam potek in zaključki te borbe. Sklenjena je bila kolektivna pogodba, ki je bila tudi prva tako obsežna pogodba v državi. Ni potreba navajati vzrokov, da kolektivna pogodba ni boljša, kakor je, ker se je o tem že mnogo govorilo in pisalo. Vendar je v primeri s prejšnjimi plačami in s sedanji po kolektivni pogodbi določeni plačami tekstilno delavstvo pridobilo nad 3 milijone dinarjev letnega povška. Seveda je pri tem veliko vprašanje, kako se pogodba dejansko izvaja. V podjetjih, kjer so samo naše organizacije, smo poskrbeli, da se pogodba dejansko izvaja. To so: Jarše, St. Vid, Garmelne, Otiški vrh in Škofja Loka. V vseh tovarnah je JSZ napravila še posebne pogodbe, s katerimi se je določilo izvajanje skupne okvirne pogodbe. Tovarna obvezil Kocjančič na Viru ni bila v sklopu tekstilne stroke pri sklenitvi kolektivne pogodbe, zato je JSZ podvzela potrebne korake, da se je tudi v tej tovarni sklenila posebna kolektivna pogodba, s katero so se znatno izboljšale plače in uredilo delovno razmerje. V tem podjetju je delavstvo šele z osemindesetno stavko uveljavilo tudi svobodo organiziranja.

Tako je v zadnjem letu tekstilno delavstvo napravilo velik korak k izboljšanju svojega položaja. Nedvomno ima JSZ velike zasluge pri tem, saj je ravno v praktičnem delu pokazala največjo pozornost in skrb za pravično ureditev delovnih in plačilnih razmer v tekstilni stroki.

Papirničarji

Združene papirnice Vevče, Goričane in Medvode so 1. septembra 1936 odpovedale 1. 1928. sklenjeno kolektivno pogodbo z namenom, da znižajo plače, predvidoma za celih 22%, pri čemer bi delavstvo izgubilo letno na zaslužku nad 1 milijon 200.000 din. Ker dolgotrajna pogajanja niso rodila uspeha, je šlo delavstvo 30. novembra 1936 v brezpogodbeno stanje. Dne 14. decembra 1936 pa je delavstvo ustavilo delo, ker ni moglo še dalje prenašati brezobzirnega postopanja vodstva. Stavka je trajala skoraj 3 mesece in je bila končana z novo kolektivno pogodbo. Delavstvo je moralo po sili razmer žrtvovati okoli 7% plač. Z vztrajno in nezlomljivo borbo pa je preprečilo ostalih 15%, kar pomeni na drugi strani znaten uspeh. Borbo je vodila JSZ.

Delavstvo tovarne Bonač na Količevem se ni moglo zadovoljiti trajno z uspehom osemletne stavke v letu 1935. Tedaj sklenjeni sporazum je JSZ v decembru 1936 odpovedala in istočasno predložila osnutek kolektivne pogodbe. Podjetje v načelu ni bilo proti sklenitvi pogodbe, pač pa je odklanjalo vsako izboljšanje plač. Ker številna pogajanja niso uspela, se je delavstvo obrnilo na

oblast za posredovanje. Na razpravi je bil dosežen sporazum, s katerim so se zvišale plače za okoli 10%, kar znaša letno približno 200.000 din. S tem je padla tudi zadnja ovira za kolektivno pogodbo, ki bo v kratkem sklenjena.

Kovinarji

Tudi za kovinarje KID je bilo preteklo leto zelo burno. KID je 31. januarja 1937 odpovedala kolektivno pogodbo z namenom, da zniža plače. Po enomesečnih mučnih pogajanjih je tudi tu nastopilo brezpogodbeno stanje. V presledkih so se pogajanja nadaljevala in je bila 24. februarja 1937 sklenjena in podpisana nova pogodba. Uveden je bil nov sistem razdelitve delavstva v kategorije. Delavstvo je sicer doseglo novo pridobitev in to plačane letne dopuste. V splošnem pa se je plačilno razmerje v nekaterih ozirih znatno poslabšalo. Jeseniški kovinarji sami najbolje vedo, kako važno vlogo je v tem boju imela JSZ.

V tovarni »Titan« v Kamniku se je na pobudo in pod vodstvom JSZ sklenila 28. septembra 1936 kolektivna pogodba. To je bil po sedmih letih prvi korak delavstva k izboljšanju delovnih razmer v tej tovarni. Delavstvo je s to pogodbo doseglo le 4% zvišanje plač. Letos pa je delavstvo to pogodbo odpovedalo.

V najtežjem položaju je bilo v preteklem letu

lesno delavstvo

Tej gospodarski panogi je kriza zasedala prav težke udarce, vrhu tega so se pa pridružile še sankcije za časa abesinske vojne. Ze prej nizke plače so ponekod radi konkurenčne sposobnosti še bolj znižali. Tako je bilo lesno delavstvo prisiljeno k organiziranemu odporu.

Veliko pažnjo je JSZ posvetila v zadnjem letu razmeram v tovarni Remec na Duplici. Mnogoštevilna posredovanja so pripomogla k znatnemu izboljšanju delovnih in plačilnih razmer, četudi smo morali računati z gospodarskim položajem podjetja, ki je tudi samo bilo borbo za biti ali ne biti. Delovno razmerje je sedaj dokaj zadovoljivo, le da je delavstvo za svoje delo v primeri z drugimi še vedno slabo plačano.

V podjetju Stare v Preserjih smo opetovano izboljšali plače. Tudi v tem podjetju je delavstvo zelo zaostalo za plačami drugih, ker doslej ni bilo organizirano.

Delavstvo lesnih tvrdk Dolenc in Heinrihar v Škofji Loki in v Kranju, Predvoru in Kokri je v avgustu 1936 stopilo v stavko, ker podjetja niso priznala organizacije in ker niso ugodila zahtevam. Ta stavka ni bila pripravljena, ker se je delavstvo šele komaj organiziralo. Zato borba po enem mesecu ni uspela. JSZ si je močno prizadevala, da slabe posledice stavke niso bile za delavstvo preobčutne. Ker je delavstvo tvrdke Heinrihar ostalo zvesto JSZ, je pozneje dobilo izboljšanje plač.

Za mizarske pomočnike v 43 mizarskih obratih v St. Vidu in okolici je bila 1. 1936. sklenjena kolektivna pogodba. Pobudo za to pogodbo je dala JSZ, ki je pogodbo tudi pripravila in vodila borbo za njeno sklenitev. Nekateri delodajalci pogodbe niso izvajali. Danes so mizarski pomočniki zopet v borbi za novo pogodbo, ker je bila dosedanja od delodajalcev v odprtem roku odpovedana. Med mizarskimi podjetji se vrši ostra konkurenčna borba na račun delavskih mezd in je zato razumljivo, da se branijo enotne kolektivne pogodbe in s tem enotnih plač.

V podjetju Meden v Begunjah pri Cerknici je delavstvo organizirano v JSZ, januarja 1937 začelo gibanje za izboljšanje plač. Podjetje se je odločno uprlo. Šele po številnih razpravah je pristalo na malenkostno zvišanje plač, s čimer pa se zelo slabo plačano delavstvo ni moglo zadovoljiti. Delavstvo je stopilo v stavko, ki je bila zaključena 19. aprila 1937 z uspehom. Poleg zvišanja plač je delavstvo doseglo tudi točno izvajanje socialne zakonodaje.

V podjetju Pristavec v Preserjih pri Borovnici je delavstvo pod vodstvom JSZ v februarju 1937 pričelo mezdno gibanje. Tudi tu je stalo organizacijo mnogo truda, da je delavstvu izvojevala izboljšanje plač za 50 par na uro.

Pri tesarskem podjetju Ravnikar v Ljubljani smo dosegli, da so se plače

uredile po sporazumu, sklenjenem za gradbeno in tesarska podjetja. Tvrdka je namreč odklanjala izboljšanje plač, češ da spada med industrijska podjetja, vendar je končno pristala na zvišanje plač po pogodbi. — Zelo smo si prizadevali, da bi se upostavila kolektivna pogodba tudi v školijskih podjetjih v Nazarjih. Naše prizadevanje je rodilo ta uspeh, da je podjetje dvakrat zvišalo plače, kolektivna pogodba pa še ni sklenjena. — Tudi v lesnem podjetju Trobec v Kozarjah je delavstvo z našim posredovanjem doseglo izboljšanje plač in ureditev delovnih razmer. To delavstvo je pravkar ponovno v mezdnem gibanju.

V splošnem smemo trditi, da smo lesnemu delavstvu zlasti v zadnji dobi posvečali veliko pažnjo in mnogo truda za izboljšanje njegovega bednega položaja. V načrtu imamo tudi kolektivno pogodbo, s katero naj bi se uredilo celotno delovno in plačilno razmerje delavstva lesne stroke v Sloveniji.

Apnenice, kamnolomi, cementarne, opekarne

5. septembra 1936 je bila sklenjena kolektivna pogodba med TPD in delavstvom apnenic in kamnoloma v Zagorju. Akcijo je vodila JSZ. S kolektivno pogodbo je delavstvo pridobilo poleg zvišanja plač tudi druge ugodnosti, kakor brezplačna stanovanja, kurjavo itd. Na željo delavstva je bila po 6 mesecih odpovedana, nakar je bila 20. maja 1937 sklenjena nova pogodba, s katero je delavstvo zopet pridobilo pri plači in znaša letno zvišanje 46.000 din.

14. septembra 1936 je bila sklenjena kolektivna pogodba med TPD in delavstvom cementarne v Trbovljah. Doseglo se je znatno izboljšanje plač in delovnih pogojev.

V »Združenih opekarneh«, v opekarni »Opekac«, v opekarni Zabret, v opekarni Pavlin-Sraj v Radomljah ter v Ormoški opekarni smo zvišali plače za 10 do 15 odstotkov in smo istočasno uredili tudi ostala vprašanja delovnega razmerja. V opekarni Zabret je bila sklenjena kolektivna pogodba, katera pa je bila pozneje odpovedana. Za to sezono je JSZ pripravila in predložila kolektivno pogodbo za enotno ureditev delovnega in plačilnega razmerja v vseh opekarnah v Sloveniji. Akcija je v teku in bomo po dosedanjih izglelih prišli v kratkem do razprav s podjetji. Vsi znaki kažejo, da bo tudi ta borba težka, ker so plačilne razmere v posameznih opekarnah silno različne, zaradi česar je med opekarnami ostra konkurenca.

Rudarsko vprašanje

je pri nas izmed vseh delavskih vprašanj najtežje. Rudarji trpe v trojni meri. Na eni strani je njihov zaslužek v primeri z njihovim trpljenjem zelo majhen, na drugi strani so redukcije delovnega časa, na tretji strani pa je njihovo, zlasti starostno zavarovanje v težki krizi. Konec julija 1936 so strokovne organizacije odpovedale do tedaj veljavno kolektivno pogodbo pri TPD. Bila je velika nevarnost, da bo izbruhnil oster boj. Organizacijam pa se je posrečilo, da so obdržale v tej borbi vodstvo in da se je spor končal z novo pogodbo, ki je prinesla rudarjem izboljšanje pri plači in pri deputatih. JSZ je v tej borbi prvenstveno sodelovala. Zelo intenzivno in iniciativno pa je JSZ sodelovala tudi pri akcijah za sanacijo pokojninskega zavarovanja rudarjev in s tem dala odličen prispevek, da se je to vprašanje vsaj deloma povoljno rešilo.

V podjetju »Kaolin« v Črni so bile vse leto znatne težkoče z ureditvijo delovnih razmer, zlasti težko je bilo uveljaviti pravico delavstva do svobodnega organiziranja. Z vztrajnim prizadevanjem, pri čemer smo se morali poslužiti tudi posredovanja oblasti, so se razmere še dokaj zadovoljivo uredile.

V kemični stroki

Delavstvo tovarne Medic-Zankl v Domžalah je pod okriljem JSZ 30. julija 1936 ustavilo delo, ker je bilo postavljeno pred izbiro, ali naj se odreče pravici do organizacije ali pa da še dalje ostane razbito in prepuščeno v vseh zadevah mili volji podjetnika. Z 10 dnevnim stavko je delavstvo priborilo svobodo organiziranja, priznanje obratnih zaupnikov, izvajanje socialno-zaščit-

nih zakonov in tudi izboljšanje plač. Žal le, da pozneje delavstvo ni znalo, ni bilo sposobno, oziroma ni hotelo te pridobitve tudi ohraniti.

V tovarni lakov Marks na Količevem smo uveljavili kolektivno pogodbo, katera je delavstvu prinesla nova izboljšanja delovnih in plačilnih razmer.

Tudi v tovarni Kanski v Podgradu se je delavstvo organiziralo v JSZ, kateri je izrazilo nujno potrebo po ureditvi pravičnih delovnih pogojev.

Stavbinsko in gradbeno delavstvo

je do leta 1936. stalno padalo. Delodajalci so zniževali produkcijske stroške izključno na račun delavskih plač. V nekaterih krajih je bila delavska plača samo še miloščina — 1.70 din na uro in tudi manj. Prvo izboljšanje je delavstvo doseglo junija 1936 po desetdnevni stavki. Od tedaj dalje so vse organizacije vodile gibanje za kolektivno pogodbo, ki naj bi se sklenila za vso Slovenijo. Ta akcija se je šele pravkar zaključila. JSZ je tej akciji dala velik prispevek za uspešen zaključek. Ta kolektivna pogodba, ki velja za vso gradbeno in tesarsko stroko v Sloveniji, je ena izmed najpopolnejših kolektivnih pogodb. Plače pa se smatrajo za najmanjše in ima delavstvo brez predhodne odpovedi pogodbe možnost, da izboljšuje v pogodbi določene plače.

JSZ pa je s svoje strani posvečala pažnjo tudi razmeram delavstva pri regulacijskih in gradbenih delih, ki so se vršila pod vodstvom banovine in države iz javnih kreditov. Po našem prizadevanju so se znatno izboljšale mezde, in sicer na Pohorju, v Zireh, v Polhovem Gradcu, v Boh. Bistrici, pri regulaciji Save v Dolu in v Črni pri Prevaljah. Pravkar pa smo zaključili gibanje za izboljšanje plač v kamnolomu gramoza Emil Šeserko v Reki na Štajerskem s 15 odstotnim poviškom.

Čevljarji, klobučarji, konfekcija

Težak položaj delavstva, ki je zaposleno v čevljarstvih podjetjih, je obče znan. To sta zakrivila dve dejstvi: prvič država ne štiti dovolj čevljarstve industrije in je odprla pot Bat'i. Drugič pa so šli delodajalci v boju za svoj obstoj predaleč. Na račun konkurenčne borbe so se plače zniževale tako zelo, da je moralo delavstvo poseči po samoobrambi.

V Zireh so šli čevljarji pomočniki v boj za enotno kolektivno pogodbo in za enotne plače v tem kraju. V tem boju so tudi uspeli. Po kratkotrajni stavki so izvojevali izboljšanje plač, ureditev akordnih postavk, dosegli deputate in popolno priznanje zaupnikov. To borbo je vodila JSZ.

Delavstvo tovarne »Pekoc« v Trzinu je uredilo svoje delovne razmere s kolektivno pogodbo že 1. 1935. Ker se je pozneje izkazalo, da nekateri izrabljajo posamezna določila kolektivne pogodbe, so se v letu 1936, ko je potekla doba veljavnosti te pogodbe, napravile nekatere spremembe, ki pa niso bile v škodo delavstva, in se je kolektivna pogodba podaljšala spet za eno leto.

V tovarni »Šesir« v Škofji Loki se je uredil mezdni sistem in se je dopolnila obstoječa kolektivna pogodba. Pogodba v tej tovarni je že nekoliko zastarela, zaradi česar je prihajalo do pogostih nesoglasij med podjetjem in delavstvom in je bilo treba ponovnih posredovanj, ki pa so se vsa zaključila zadovoljivo za delavstvo. Pravkar se pripravlja načrt nove kolektivne pogodbe.

Delavska pravica

Izšla vsak četrtek popoldne, v sledeči pomeni dan prej. Uredništvo in uprava: Miklošičeva c. 22/1. Nefrankirana plača se ne sprejemajo. Oglasi, reklamacije in naročila na upravo: Miklošičeva c. 22/1. Oglasi po ceniku. Telefon 2365. Številka čeznočnega računa 14.960.

Posamezna številka Din 1.—. Cena: za 1 mesec Din 4.—, za četrt leta Din 10.—, za pol leta Din 20.—, za celo leto Din 40.— za inozemstvo stane mesečno Din 7.—

Vreže in za uredništvo odgovarja Lombardo Peter. Izdaja za konzorcij Delavske Pravice: S. Žumer. Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: K. Čet

Poslovno in organizacijsko poročilo

Poročal strokovni tajnik tov. Joško Rozman

Vsaka organizacija more uspešno vršiti svojo nalogo le, ako ima kolikor mogoče dobro urejeno tudi svoje notranje poslovanje. Za JSZ ne morem reči, da bi vodstvo ne vršilo svoje težke in odgovorne naloge — toda samo z načelstvom in tajniki ni bilo mogoče več obvladati ogromnega dela.

»Strokovne zveze«.

Interes JSZ nam je tedaj narekoval, da izvedemo reorganizacijo dela. Organizirali smo zato »strokovne zveze«, ki jih predvidevajo pravila. Ta reorganizacija je do danes 100% izvršena. Organizacija teh zvez je izvedena tako, da bo omogočeno čim večje sodelovanje in tudi sodelovanje o delu JSZ čim širšemu krogu vodilnih tovarišev. Občni zbori teh zvez so izvolili ožje in širše strokovne odbore. Ožji odbori se bodo sestajali na svoje seje vsake tri mesece, širši dvakrat na leto, jeseni in spomladi. Predsedniki strokovnih odborov bodo tvorili posebni

strokovni svet,

ki se bo sestajal k seji redno vsak mesec skupaj z vsemi strokovnimi tajniki. Ta bo proučeval vsa mezdana gibanja in sploh vodil in skrbel, da bo vse strokovno delo šlo v pravi smeri. Tako naj bi bila povezanost popolna, kar naj bi onemogočalo kako ločeno delo ali sklepe, ki bi se križali.

Porast članstva.

Od lanskega občnega zbora je bilo osnovanih 16 novih krajevnih skupin. Po kartoteki je bilo stanje članstva sledeče:

Lani ob občnem zboru skupine 4965 čl.
Lani ob občnem zboru zveze 1846 čl.

Skupaj 6711 čl.

1. maja 1937 skupine 6257 čl.
1. maja 1937 zveze 1657 čl.

Skupaj 7914 čl.

Porast za 1203 člane.

Samo te številke pa ne pokažejo pravega stanja JSZ. Če tov. blagajnik je kratko naznačil gospodarski položaj naše zveze. To sliko bom z nekaterimi številkami še nekoliko spopolnil.

Članarina.

Dobili ste pregled dohodkov in izdatkov JSZ, poleg tega pa tudi statistično tabelo, koliko in kako so prispevke plačevali posamezne skupine. To smo naredili zato, da pokažemo razliko, ki nastaja med članstvom, ki ga vodimo v evidenci v kartoteki, in med dejansko plačano članarino. Tu opazimo znatno razliko. Po stanju članstva v kartoteki bi moralo povprečno vsak mesec plačati članarino 5200 članov. Plačalo jih je pa samo 3180, od teh 2915 po 10 din in 275 po 2 din. Vsak mesec je tako izpadlo od

V tovarni konfekcije »Zora« v Mariboru je bila v septembru 1936 sklenjena kolektivna pogodba, s katero se je doseglo izboljšanje plač in delovnih pogojev.

Tudi v konfekcijskem oddelku podjetja Stermečki v Celju smo pripravili vse za sklenitev pogodbe. Pogodbe pa doslej zaradi odpora podjetja ni bilo mogoče uveljaviti, vendar nam je uspelo, da smo izboljšali plače.

Razne stroke

V valjčnem mlinu Bahovec v Studu pri Domžalah je bila avgusta 1936 sklenjena kolektivna pogodba, s katero so se dovoljno uredile delovne in plačilne razmere. Pogodba se s strani podjetja ni izvajala in so bila potrebna številna posredovanja.

Za pekovske pomočnike v Celju smo pripravili kolektivno pogodbo, katera je bila sklenjena s predstavniki Združenja pekovskih mojstrov. Pozneje pa so pekovski mojstri izjavili, da se s pogodbo ne strinjajo zaradi previsoko določenih plač. Sedaj se vršijo nova pogajanja.

V zelo težkih razmerah živi delavstvo, zaposleno pri poštnih terenskih sekcijah. JSZ je večkrat posredovala za to delavstvo, vendar doslej ni bilo mogoče, da bi se razmere kaj bistveno izboljšale.

JSZ je uspešno vodila prizadevanja uslužbencev mestnih podjetij v Mariboru in sklenila zanje kolektivno pogodbo, s katero je bilo v znatni meri ugodeno zahtevam teh uslužbencev.

plačila članarine 1900 članov. — Izpadek na članarini znaša letos 38,74% ali 241.195 din. To je okrog četrta milijona dinarjev. Lahko si mislite, kaj bi se s tem zneskom dalo narediti. Pokret more rasti le, ako je dovolj ljudi, ki delajo. Teh nimamo, zato ker ni denarja. Preveč je skupin in ne zmoremo vsega dela, ki nam ga nalagajo. Sredstev pa ni, da bi to delo razvili z novimi ljudmi. Iz številk vidite, kako so skupine plačevale članarino. Zanimivo je, da ne igra pri plačevanju članarine nobene vloge to, da imajo delavci slab zaslužek. Ravno tam, kjer so najslabši zaslužki, je bil dosežen največji odstotek plačane članarine.

Da temu odpomočemo, bo

treba kar najbolj intenzivnega dela v krajevnih skupinah samih.

Tu treba dobiti čim več sodelavcev, to je organizirati zbor zaupnikov, kajti razumljivo je, da sam odbor ali sam blagajnik tega dela ne zmore. Ako pa je to delo porazdeljeno na 10 ali 15 tovarišev, bo s tem razbremenjen blagajnik in odstotek pobrane članarine bo večji.

Mi vemo, da so skupinski funkcionarji v polni meri vršili svojo dolžnost. Pri vsem tem moramo namreč vedeti, da nam je težak udarec zadala lanska tekstilna stavka. Imeli smo daljšo stavko v Vevčah in še več drugih večjih izdatkov. Prav tako imamo tudi precejšen del sezonskega stavbinskega delavstva, ki v zimskem času plačuje neznatno članarino 2 din, s katerim pa je na drugi strani ogromno dela in s tem seveda tudi izdatkov. Vse to so ovire, ki so nam bile stavljenе na pot. Vendar je za prihodnje leto potrebno, da se s skupnimi naporimi dvignemo odstotek plačane članarine in tako dobimo potrebna sredstva, da bomo mogli naše delo vršiti kar bolj na široko v našo skupno dobrobit in za porast moči naše JSZ.

Shodi, sestanki, seje.

Kljub vsem tem težavam pa je JSZ vendarle vršila svoje naloge in je bilo tako delo načelstva kot tajnikov, pa tudi nekaterih tovarišev zunanjih skupin stopnjeno do viška. Načelstvo je imelo svoje seje redno vsak teden (50). Širše seje so bile štiri. Sestankov in shodov je bilo v celoti zabeleženih okrog 300. To se pravi, da je na vsako nedeljo prišlo štiri do pet sestankov ali shodov. Pri vsem tem pa so imele tudi skupine same več sestankov, katerih nimamo zabeleženih, in tudi teh sestankov ni bilo malo.

Okrajni sestanki.

Da ustvarimo čim večji stik s krajevnimi skupinami, smo organizirali okrajne sestanke odbornikov, kateri so se najbolj obnesli v kamniškem okraju. Potrebno bi bilo, da bi se vršili povsod.

Viničarji

Kakšen je položaj naših viničarjev, je itak vobče znano. Veliko je dela in malo jela. Viničarji so si svoječasno izvojevali viničarski red, ki je prinesel prvi žarek luči v skrajno težke razmere tega delavstva. Pa še za te bore pravice se morajo trdo boriti, in sicer v mnogostevilnih komisijah in razpravah, katerih je bilo zlasti v zadnjem letu zelo veliko. Razumljivo je, da jih v tej borbi stalno podpira JSZ.

Potrebno oporo smo dali tudi naši zvezi služkinj Poselski zvezi, ki nepretrgoma dela za varstvo hišno-gospodinskih poslov s posredovanji, kakor tudi na polju socialne zaštite, in beleži znatne uspehe.

Prav tako smo pomagali tobačnim upokojevcem in upokojenkam pri njihovem stremljenju in delu za izboljšanje pokojnin. Žal, da kljub vsestranskim prizadevanjem še tudi sedaj ne moremo beležiti uspehov.

Podal sem le glavne obrise našega dela in naših borb v zadnji poslovni dobi. Pravo sliko bi poročilo imelo šele tedaj, ako nam bi bilo mogoče navesti vsa nešteta posredovanja v podjetjih, uradih, korporacijah in povsod, kjer gre za gmotne, socialne, kulturne in moralne interese delavstva. Kdor je naše delo podrobno zasledoval, ta ve, da je bilo to delo ogromno in tudi plodovito.

JSZ je dokazala vedno in povsod, da je borbeno, korajžna, neodvisna in svobodna!

Upajmo, da bomo po tej poti tudi v bodoče korakali od zmage do zmage!

Treba je, da imamo po krajevnih skupinah tovariše, ki nam pri tem delu krepko pomagajo.

Tečaji obratnih zaupnikov.

V zadnjem času smo organizirali tudi tečaje za naše delavske obratne zaupnike. Mislim, da ni potreba posebej poudarjati važnosti in potrebe takih tečajev, posebno za zaupnike, katerih je bilo letos izvoljenih na listah JSZ okrog 200.

Socialna zakonodaja.

Poleg strokovnega in organizacijskega dela smo veliko pozornost obračali tudi na socialno zakonodajo. Vsi veste, da je JSZ ob vsaki priliki k vsakemu novemu zakonu ali uredbi podala svoje mnenje. Brez demagogije, tako kot zahtevajo delavski interesi. Naj spomnim samo na amandmane v finančnem zakonu, na starostno zavarovanje, na snacijo bratovskih skladnic, za kar smo se mi najbolj brigali in delali, na uredbi o minimalnih mezdah itd.

Uspeh JSZ v kamnolomu na Verdu

Delavstvo, zaposleno v Dukičevem kamnolomu na Verdu pri Vrhniki, katerega izkorišča železniško ravnateljstvo, je že dalj časa skušalo izboljšati si plače. Toda dosedanje prizadevanje je ostalo brezuspešno. Delavstvo je pa ponovno začelo mezdno gibanje in je vodstvo prevzela Jugoslovanska strokovna zveza. Tajnik JSZ tov. Lombardo se je v imenu delavstva pogajal z železniškim ravnateljstvom. Pogajanjem so prisostvovali tudi trije zastopniki delavcev iz kamnoloma. Pogajanja so končno le uspela in je bila povišana plača 135 delavcem od 2,50 na 3 din na uro. V teku

je tudi akcija za povišanje plače še 25 delavcem, ki so že do sedaj za težje in kvalificirano delo prejeli 3 din na uro.

Delavstvo je začelo gibanje, da kompaktno vstopi v strokovno organizacijo, da si bo z borbo potom strokovne organizacije priborilo ponovne uspehe in boljše plače. Na praznik sv. Petra in Pavla se je vršil na Verdu sestanek, na katerem je tov. Grošelj razložil pomen delavske strokovne organizacije. Delavci so Jugoslovanski strokovni zvezi izrekli zahvalo in priznanje ter izrazili zadovoljstvo, da so dobili oporo in pomoč v pravi delavski organizaciji.

Seja strokovnega odbora rudarjev

Laško, 5. julija.

V nedeljo, 4. julija, se je v Laškem vršila seja ožjega odbora »Strokovne zveze rudarjev JSZ«. Seji so prisostvovali vsi člani ožjega odbora. Vodil jo je predsednik tov. Diacci iz Hude jame. Centralo je zastopal tov. Rozman.

Po prečitani zapisniki zadnje seje, je tovariš Diacci poročal o delovanju II. skupine rudarske zadruge in občnem zboru, ki se je pred časom vršil v Celju. Prav tako je poročal tudi o intervenciji, ki je bila izvršena pri TPD glede izplačila ostanka 260.000 din, ki ga je imela dati TPD. Ta znesek se TPD brani izplačati. Rečeno pa je bilo, da bo odločal

upravni svet v Parizu, ali naj se ta znesek izplača ali ne.

Poročila posameznih odbornikov so bila v toliko važna, ker so pokazala, da se naše rudarske skupine dobro razvijajo in pridobivajo vedno več novih članov. Poudarjali so tudi, da je položaj delavstva spričo porasta druginje postal zelo težaven in bo treba misliti na ukrepe, ki naj bi te razmere izboljšali. V tem pogledu so bili storjeni potrebni sklepi.

Pri raznoterostih je bilo sklenjeno, da rudarske skupine skupno s Celjem in Rimskimi toplicami prirede v nedeljo, 1. avgusta, delavski tabor na Govcrah.

Namščenci

Na svoji zadnji seji je odbor zopet sprejel nekaj novih članov oziroma članic. Dalje je razpravljalo o delu naših podružnic v Celju in v Mariboru. Celjski tovariši naj mislijo na skorajšnji sestanek. Mariborčani naj tudi poživijo svoje delo. Govor je bil tudi o tem, da naj bodo v rubriki »Nameščence« v »Delavski Pravici« članki, kateri zanimajo vse nameščence. Da se bo to res tudi zgodilo, je potrebno, da pošiljajo prispevke tudi člani izven Ljubljane, katere vse vabimo k vsestranskemu sodelovanju za prospeh in razmah naše organizacije in naše misli.

Kemični delavci

Podgrad. V nedeljo, dne 4. jul., se je vršil sestanek delavstva kemične tovarne Kanske. Kot zastopnika centrale JSZ sta bila navzoča tov. Toman iz Ljubljane in tov. Sotler, obratni zaupnik iz Vevč. Oba tovariša sta poudarila složnost med delavstvom, ker le tako bo mogoče doseči to, kar vsi želimo. Ugotovila in odkrito pa sta povedala tudi, da brez borbenosti in brez pripravljenosti, če treba, tudi na žrtve, ne bo zaželenih uspehov.

Vevški papirničarji bodo priredili delavski tabor 8. avgusta 1937 pri Sv. Urhu v Dobrunjah

Spored:

Ob 4 zjutraj budnica; ob 8 skupni odhod z godbo na čelu k Sv. Urhu; ob 9 sveta maša — nato zborovanje. — Popoldne razvedrilo na Friškovicu.

Vabimo vse delavce, pa tudi kmete in obrtnike.

Odbor

Tekstilno delavstvo

Maribor. Ustanovni občni zbor »Strokovne skupine tekstilnih delavcev« se je v nedeljo 4. t. m. izvršil ob navzočnosti delavcev-zastopnikov iz vseh večjih mariborskih tekstilnih tovarn. Poleg drugih formalnosti je občni zbor ugotovil nujno potrebo posebne strokovne organizacije tekstilnega delavstva. V odbor so bili izvoljeni tovariši: Veber Anton, predsednik, Fras Konrad, podpredsednik, Batič Leopold, tajnik, Ferleš Bernard, blagajnik, Stumberger Marica, gospodarka. Namestniki: Knuplež Rudolf, Drogz Ivana in Slokar Vladimir. Nadzorstvo: Kocijan Jože, Zadravec Franc, Kovač Drago.

Sestanki, shodi, zborovanja

Vir. V nedeljo, dne 18. julija, se bo vršil ob pol 8 zjutraj v Dobu sestanek naše skupine. Poročal bo tovariš iz centrale. — Člane pozivamo, da se sestanka vsi udeležijo. Važno za vse!

Trbovlje. V nedeljo, 11. jul., ob 9 dopoldne se bo vršil članski sestanek naše skupine. Ker se bodo razpravljale važne stvari, naj se vsi člani sestanka zanesljivo in točno udeležijo. Sestanek se bo vršil v Društvenem domu v Trbovljah.

Ormož. V nedeljo, 11. t. m., bo po rani sv. maši sestanek članstva naše skupine in sicer v kletarski dvorani. Pridite vsi točno in zanesljivo. S seboj prinesite tudi članske izkaznice. Pri tej priliki se bo pobirala tudi članarina. — Odbor.

Okrajni sestanek skupin JSZ v Jaršah

Okrajni sestanek kamniških skupin JSZ se bo vršil v nedeljo, 11. julija, ob 9 dopoldne v prostorih gostilne Bunčev v Jaršah. Vse skupine naj pošljejo na sestanek svoje zastopnike. Poročila o delu skupin predložite pisмено. Sestanek bo važen, zato naj nihče ne izostane. Predsednik: Stare, I. r.

Čitaj Delavsko Pravico!

Dr. A. B. Jeglič na zadnji poti

V ponedeljek, 5. julija, je bilo truplo nesmrtnega nadškofa dr. Jegliča prepeljano v slovesnem sprevodu iz ljubljanskega škofijskega dvorca v skupno duhovniško grobnico pri Sv. Križu. To je bil pravi kraljevski pogreb, kakršnega Ljubljana in Slovenija še nista videli. V pogrebni povorki je korakalo do 10.000 ljudi, večinoma moških. Ob cestah pa je stalo kakih 50.000 gledalcev. Jugoslovanska strokovna zveza je bila zastopana

po centralnem načelstvu in po zastopnikih iz raznih krajev Slovenije. Zlasti številno je bila zastopana tovarna »Zmaj« iz Ljubljane. Naša delegacija je tvorila v posebnem oddelku 28 četverstopov. Žal je bila mnogim udeležba na pogrebu onemogočena, ker so vsi industrijski obrati delali kakor običajno.

Nesmrtnemu dr. Jegliču trajen spomin!

Doma in po svetu

Sedaj je gotovo, da se dr. Maček, voditelj hrvatskega narodnega gibanja, ne bo razgovarjal in pogajal glede nove ureditve države z nikomer na temelju unitaristične ali centralistične ureditve države. Tako poročajo hrvatski listi.

Tudi srbska kmečka stranka je začela živahno gibanje med svojimi pristasi, da določi točno svoj načrt glede potrebnih notranjepolitičnih preureditev. V kratkem se bo vršil kongres te stranke, ki bo o tem razpravljala in sklepala. Eden izmed prvakov te stranke, dr. Gavrilović, je bil že nekajkrat pri dr. Mačku, s katerim je konferiral o prečilih notranjepolitičnih vprašanjih. Drugi voditelj, dr. Tupanjanin, pa je izjavil, da ni več daleč čas, ko se bo notranjepolitični položaj v naši državi popolnoma razčistil in se bo točno vedelo, kaj kdo hoče in kako si zamišlja novo ureditev države.

Zagrebski časopisi poročajo, da so se stvari premaknile z mrtve točke in da so na dobri poti.

V Rimu so se pričeli trgovinski razgovori med Jugoslavijo in Italijo za novo ureditev medsebojnega gospodarskega prometa. Poročajo, da se pogajanja ugodno razvijajo.

Pri gradnji železniške proge Ustiprača-Foča je zaposlenih 2500 delavcev. Zaposlili pa bi jih še več, a je v teh krajih zadnji čas nastopilo že kar pomankanje delovnih moči. Vzrok temu je velik razmah lesne industrije v teh krajih, ki je pritegnila nase vse do sedaj brezposelne delavce.

Generalni štrajk nameravajo proglasiti delavci različnih strok v Splitu. Mezdna gibanja so začeli poleg stavbincev sedaj tudi ključavničarji, instalaterji, kovinarji in drugi delavci. Ker delodajalci nečesto pristati na delavske zahteve, so delavci odločili, da bodo vse stroke naenkrat ustavile delo, če podjetniki ne bodo popustili.

Francoška vlada ima težke borbe z državnimi financami. Opustila je prisilno notiranje franka in je zato na borzah v inozemstvu frank znatno popustil. Domače borze pa je vlada za nekaj dni zaprla. Izdala je tudi ostre odredbe proti vsakemu neupravičenemu zviševanju cen. Zagrožene so ostre kazni proti prekršitvam teh odredb, in sicer zapor od enega do šestih mesecev in denarna kazen od 500 do 10.000 frankov. S pooblastili, katere je vlada dobila v parlamentu in v senatu, namerava razpisati nove posredne davke, ki naj bi vrgli predvidoma 8 do 9 milijard frankov. Te odredbe in novi davki bodo težko prizadeli tudi široke ljudske sloje.

V Nemčiji primanjkuje življenjskih potrebščin, zlasti žita. Zato je vlada odredila, da se žito ne sme preko določene količine uporabljati za živinsko krmo, kakor tudi, da se ne sme prekuhavati. Odrejeno je mešanje koruzne moke in krompirja, tako da bi ta mešanica postala splošna ljudska hrana, tako imenovani »ljudski kruh«.

Verski boj se v fašistični Nemčiji vse bolj širi. Aretiran je bil voditelj svobodne nemške protestantske cerkve in z njim še trideset protestantskih duhovnikov, ki niso bili naklonjeni režimu. Na Württemberskem je deželna vlada izdala odločbo, da se odpuste iz državne službe vsi veroučitelji, ki niso položili uradno predpisane prisega vodji Hitlerju.

Na predsednika portugalske vlade je bil spet izvršen atentat s peklenskim strojem. Predsednik je komaj odnesel celo glavo. Pogosti atentati v tej deželi so pač znak nezdravih političnih in socialnih razmer.

Na Irskem so bile parlamentarne volitve. Večino so dobili irski nacionalisti. Volitve so bile pomembne zato, ker je z njimi odločeno vprašanje spremembe ustave v smeri popolne osamosvojitve irske države od Anglije. Ljudstvo se je izreklo za novo ustavo.

Na Daljnem vzhodu je prišlo med ruskimi in japonskimi četami in vojnimi ladjami na reki Amurju do pravih prav-

catih bitk. Spor se bo poravnal za zeleno mizo in se bo sporno ozemlje razdelilo po diplomatski poti.

Razdelitev Palestine na dva dela, židovskega in arabskega, predlaga angleška vlada na podlagi poročila komisije, ki je proučevala palestinske razmere. S to razdelitvijo pa niso zadovoljni niti Židje, še manj pa Arabci, ki napovedujejo nadaljevanje borbe za popolno nacionalno osamosvojitve.

O uporih v Abesiniji poroča angleško časopisje, in pristavlja, da je abesinsko ljudstvo še vedno v vojnem stanju.

Nadurno delo je prepovedala vlada ženevskega kantona v Švici v sporazumu z gospodarskim svetom. Vlada je sporočila zvezi industrije, da glede na veliko ponudbo delovnih moči na delovnem trgu začasno razveljavlja vsa dovoljenja za nadurno delo.

Delavska tiskarna

V soboto 3. julija je bil v prostorih JSZ prvi občni zbor naše mlade zadruge »Delavske tiskarne«. Odborniki so poročali o začetnih delih pri zadruzi. Posebno v zadnjem času število deležev živahno narašča, kar je pač zelo razveseljujoče dejstvo.

V glavnem je bilo delo odbora namenjeno zbiranju deležev. Treba je, da se z njimi pridobije osnovna sredstva, ki bodo zadoščala za prve resne korake na poti k uresničenju namena zadruge. Ta namen je tako pomemben za vse naše gibanje, da si tega v celoti niti prav zamisliti ne moremo; da bi vsaj vsi naši zavednejši tovariši in tovarišice dobro premislili to ogromno važnost samostojne, samo naše kršč. soc. delavske tiskarne, pa bi prav kmalu mogli začeti.

Storjeni so bili sklepi, da se ideja zadruge čim bolj razširi in da se pospeši delo za nabiranje novih združnikov posebno v krogu imovitejših članov naših organizacij in posameznih krajevskih skupin. — V nadzorstvo so bili izvoljeni: Granda Miha, Nagode Leopold, Terčelj Maks, Smole Tomaž in Koros Martin. — Tovariši, tovarišice, pristopajte!

Brezposelni

Roman

Angleški napisal Walter Briesley

Poslovenil Radej Ciril

»Mamica, zdaj bom pa dobil tisti svoj penny?« je planil.

Smehljaje mu je stisnila novce v roko. »Vzemi ga s seboj in naj si kupi bonbonov. Jaz pridem vsak hip za vama!« To je rekla možu in se zopet obrnila k prodajalcu, ki je držal v roki zavoj. »Dva šilinga tri smo rekli, ali ne?« ga je vprašala. »To se pravi pol krone.«

»Pol krone«, je dejal ta in jel brskati po škatlici, kjer je imel polno srebrnih in bakrenih novcev. »Tri pennyje dobite nazaj. Hvala!« je izračunal.

Vtaknila je drobnih srebrni novce v denarnico in odhitela za možem. Malo je bila razburjena. Že zdaj jo je prijetno spreletelo po vsem telesu ob misli, da dobi novo obleko.

»Nikar ne pospravi nocoj vsega, Janko!« je rekla svojemu sinu, ko ga je dohitela. Tiščal je svoj nos v nekak bel zavojček. »Tudi jutri je še dan. Kako se ti pričujejo jutri!«

Dolgo so hodili. Kmalu pa jim je udarilo na ušesa vpitje iz stojnice za ribe. Pri vsakem dihu so čutili duh po ribah. »Dva kosa polenovke za šest pennyev! Štiri brokarde za šest pennyjev!« se je razlegalo. Ivanka je pregledala svojo denarnico. Obleka je požrla vse, kar je bilo ta teden namenjeno za gospodinjstvo. Mogoče še več! Precej bo morala štediti in stiskati, preden nadoknadi ta izdatek. »Za večerjo bo dosti malo rib, Ivan, kaj praviš?« ga je vprašala, vzela iz de-

Za večji kos kruha...

Pri nas

3 mesece so stavkali delavci v dalmatinskih cementarnah — 2200 po številu. Dosegli so kolektivno pogodbo in zvišanje plač. Pogodba velja do konca l. 1938. Znano je, da v dalmatinskih cementarnah gospoduje italijanski kapital.

2000 mizarstvih pomočnikov se je v Belgradu zedinilo in so predložili mojim in večjim podjetjem osnutek kolektivne pogodbe, ki predvideva zvišanje mezd. Neposredni razgovori niso rodili uspeha; sedaj so se pomočniki po organizacijah in del. zbornici obrnili na oblast za posredovanje po novi uredbi.

500 rudarjev je ustavilo delo v rudniku bauksita v Drnišu blizu Splita. Do sedaj so zaslužili po 1.80 do največ 3 din na uro. Že pred več dnevi so poslali podjetju, ki je v madžarskih rokah, vlogo s svojimi zahtevami, a niso dobili nobenega odgovora. Zato so 26. junija prekinili delo in sklenili, da ga ne bodo prej nadaljevali, dokler njihovim zahtevam ne bo ugodeno. Zahtevajo pa zvišanje plač samo za 30 odstotkov, to je za 36 par do 1 din na uro. V 26. številu »Del. pravice« od 24. junija je bilo poročano, kako sijajne dobičke imajo podjetja pri bauksitu.

Cevlarski pomočniki v Splitu so dosegli kolektivno pogodbo in zvišanje zaslužka v višini 5 dinarjev pri paru obutve. Pomočniki so razdeljeni v tri skupine: prva zasluži pri paru obutve 55 dinarjev, druga 50, tretja pa 45. To velja za navadno obutve, za fino delo pa se bo plačevalo po 80 dinarjev od para. Pripravljali gornjih delov zaslužijo po novi pogodbi od 250 do 420 dinarjev tedensko. Delovni čas je 8 ur dnevno. To je zelo dobra pogodba.

Tudi stavbinici so se zdramili v Splitu in okolici. Ker z zahtevo po kolektivni pogodbi in zvišanju plač niso uspeli, so ustavili delo. Stavka je popolna. 16 podjetnikov je že pristalo; podpisali so kolektivno pogodbo in se na njihovih stavbah že dela. Kakih 500 delavcev pa še vedno stavka in se vodijo razgovori, o katerih se pričakuje, da bodo uspeli. Po novi kolektivni pogodbi zaslužijo delavci: prva skupina 7—8 din, druga 5—5.50 din, tretja 4—4.50 din.

Drugod

Opekarski delavci na Tirolskem so uveljavili kolektivno pogodbo za vsa podjetja v tej deželi. Čudno se pač sliši, da plačuje neka firma Müller v Kopfgartenu svoje delavce po še posebej sklenjeni pogodbi še znatno bolje kot ostala podjetja. To je zgovoren znak, da podjetja lahko plačajo razmeroma dobro, če le hočejo in seveda če niso do vratu v dolgovi. To pa tudi dokazuje, da tisto večno sklicevanje podjetij na konkurenco ne drži tako neomajno trdno.

V ameriški jeklarski industriji se je vnela nekaka splošna stavka, ki pa ima za cilj poleg zvišanja mezd tudi uveljavljenje strokovnih organizacij, s katerimi doslej podjetniki sploh niso hoteli razpravljati. V nekaterih podjetjih je že

prišlo do sporazuma po posredovanju oblasti in so si delavci priborili boljše zasluzke. Drugod pa borba še traja in ponekod zavzema prav nevarne oblike. Med delavstvom, ki je povečini še malo zavedno, je veliko stavkokazov, s katerimi se stavkujoči dejansko in celo krvavo spoprijemajo. V nekih krajih je vojaštvo zastražilo tovarne. Predsednik Roosevelt je socialen človek in je pozval delodajalce, naj ugodijo pravičnim delavskim zahtevam, a ti pravijo, da so delavci sicer zadovoljni in da je med njimi samo nekaj hujšakačev in da je voditelj bolj radikalnih strokovnih organizacij Lewis moskovski plačanec. Predsednik Roosevelt je izjavil, da je on tako proti prenapetostem na delavski strani, pa tudi proti podjetniškim petelinom. Njegova želja je, da se delavski položaj izboljša in zato poziva delavstvo, naj se strokovno organizira, delodajalce pa, naj se s strok. organizacijami pametno sporazumevajo in priznajo upravičene zahteve. Tisti pa, ki nalašč napenajo lok na eni kot na drugi strani, so nesreča za družbo in le zavirajo pravi socialni napredek.

Naše prireditve

Celje. Naša skupina bo priredila v nedeljo, 11. julija, ob 9 dopoldne skupno s člani KDM spominski sestanek blagopokojnemu nadškofu in prijatelju naše organizacije dr. A. B. Jegliču. Častna dolžnost naj bo za vsakogar, da se tega sestanka udeleži!

Jesenice. Članstvo naše skupine in vseh ostalih skupin JSZ obveščamo, da bo priredila naša strokovna skupina kovinarjev JSZ na Jesenicah v nedeljo, dne 15. avgusta t. l., večjo celodnevno prireditev, v zvezi z blagoslovitvijo in razvijanjem prapora. Zato naj ta dan druge skupine opuste prireditve in naj pozovejo člane, da pridejo v čim večjem številu na Jesenice.

Mladina poroča

Radomlje. V nedeljo, dne 11. julija, ob pol 15 popoldne se bo vršil članski sestanek v dvorani g. Sršena v Radomljah. Ker se bodo obravnavale važne stvari, vabimo vse člane in članice, da se sestanka v čim večjem številu udeleže. — Odbor.

Razno

Radomlje. V nedeljo, dne 13. junija, se je poročil naš agilni tovariš Svetec Franc s tov. Slevč Brigito. Mnogo sreče in blagoslova!

Dol pri Ljubljani. Poročil se je v tukajšnji župni cerkvi član naše skupine tov. Bruntas Milan iz Beričevega z gosposdično Gostinčar Angelo. Želimo obilo božjega blagoslova!

Na delavski tabor v Lancovem pri Radovljici! Govori dr. A. Gosar in drugi

narnice kovanec za tri pennyje in zopet zaprla denarnico, zdaj je zaprla zelo trdo, kakor je bilo videti. »Dve lokardi, če bi bilo po moje,« je dejala in mož je nekaj zamomljal v znak, da se strinja. Stopila je k prodajalcu. Ta je takoj sklenil roke in rekel: »Kaj bo dobrega, mamica?«

»Dve veliki lokardi prosim,« je dejala smehljaje. »Upajmo, da so sveže.« Svetlozeleno sukno jo je omamilo kakor vino. Bila je zaupljiva in prijazna.

»Sinoči so prišle v Grimsby, mama,« je dejal in se ji zasmeljal v obraz, na katerem je bilo še nekaj lepote in nežnosti, kadar se je nasmehnila. »Danes zjutraj so mi jih naši pripeljali.«

Izbral je dve največji ribi, jih položil na kos papirja in kakor bi trenil, so jima izginile izpred oči ter se znašle v njeni roki, zavite v tenak, mehek papir. Stisnila mu je tri pennyje v debelo, rdečo roko in smehljaje odšla.

»Hvala! Lahko noč!« se je zahvalil možak.

Wingrovski avtobus je odhajal iz Pirleyja ob četrtna deset. Janko je že dremal, ko so čakali na avtobus, da se odpeljejo. Z glavo se je naslanjal na hrbtišče svojega sedeža. Iz ust so mu prihajale neslišne besede. Oči so mu bile težke, begale so mu sem pa tja po avtobusnem stropu. Mati je sedela zadaj. Poleg sebe je imela nakupljene stvari. Gospa Cullenova in gospa Corkillova sta vstopili nekaj minut pred četrtna deset in sedli na zadnjem koncu avtobusa.

Gospa Corkillova se je zavalila na svoj sedež in nekam slastno zavzdihnila, rekoč: »Vse sem opravila in odhajam v Wingrove nazaj. Kako je bilo pa z Vami, gospa?« je vprašala gospo Cullenovo. »Je šlo vse po sreči?«